Rekenkamer

Drents Overijsselse Delta

Algemeen Bestuur Waterschap Drents Overijsselse Delta

bezoekadres Dokter van Deenweg 186
postadres Postbus 60
8000 AB Zwolle
telefoon 088 - 233 12 00
internet wdodelta.nl
bank Nederlandse Waterschapsbank Den Haag
IBAN NL66NWAB0636756882
BIC NWABNL2G
KvK 6420 8338

datum 6 mei 2025
ons kenmerk
uw kenmerk
behandeld door Hans Kuipers
e-mail rekenkamer@wdodelta.nl
onderwerp Aanbieding Rapport Energie in Balans van de Rekenkamer WDODelta

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Met veel plezier bieden wij u het eerste rapport van de rekenkamer van Waterschap Drents Overijsselse Delta aan: Energie in Balans (bijlage 1). Onderzoeksbureau BMC heeft het onderzoek in opdracht van de rekenkamer uitgevoerd. In de Deltabijeenkomst van 13 mei geeft de rekenkamer samen met de onderzoekers van BMC een toelichting op de opzet, aanpak, bevindingen en aanbevelingen. In deze brief informeren we u over het doel van het onderzoek, de conclusies en aanbevelingen en geeft de rekenkamer een reflectie op de bestuurlijke reactie op het rapport.

Doel onderzoek

Energieneutraliteit is een belangrijk onderwerp dat mogelijk grote impact heeft op de werking van waterschap Drents Overijsselse Delta. Dat is ook onderkend in uw beleidskader DuurzaamDoen 2022. De rekenkamer wilde weten of WDODelta op koers ligt om haar doelstellingen op het gebied van energieneutraliteit in 2025 en 2030 te behalen en of de gekozen route doeltreffend en doelmatig is. Daarnaast wil ze weten hoe het beleidsproces verloopt in de gehele beleidscyclus van beleidsbepaling tot uitvoering en monitoring, of er sprake is van risico's of onbenutte kansen en welke verschillen zichtbaar zijn in ambities, maatregelen en instrumentarium in vergelijking met andere waterschappen. Op basis van dit inzicht wil de Rekenkamer aanbevelingen doen voor het vervolg van de activiteiten in pijler 1 energieneutraliteit.

De hoofdvraag luidde: In hoeverre zijn de acties en maatregelen van Waterschap Drents Overijsselse Delta om haar doelstellingen op het gebied van energieneutraliteit in 2025 en 2030 te behalen, doeltreffend en doelmatig?

Conclusies en Aanbevelingen

Conclusies

1. Het waterschap Drents Overijsselse Delta heeft in het beleidskader Duurzaam DOEN 2022 concrete energiedoelen geformuleerd die niet gelijk zijn aan, maar wel in lijn zijn met de

doelen van de Nederlandse waterschapssector. De doelen zijn systematisch en navolgbaar ontwikkeld vanuit Waterbeheerprogramma 2022-2027. De doelen zijn gekoppeld aan prestaties en beoogde effecten, maar zijn slechts beperkt meetbaar. Ook zijn niet alle doelen afdoende onderbouwd. Zo is bij het doel om in 2025 als waterschap elektriciteitsneutraal te willen zijn geen gedegen redenering voor de beperking op elektriciteit of een afweging van mogelijke alternatieve doelen naar voren gekomen.

2. Het waterschap Drents Overijsselse Delta streeft ernaar om in 2025 elektriciteitsneutraal te zijn door jaarlijks 42 miljoen kWh aan duurzame energie op te wekken. Het waterschap ligt op koers voor wat betreft het realiseren van dit doel. Voor 2030 heeft het waterschap zich tot doel gesteld om energieneutraal te zijn door jaarlijks 57 miljoen kWh aan duurzame energie op te wekken. Het realiseren van dit doel is, zeker gezien het stijgende energieverbruik, een grotere uitdaging.
3. De wereld van duurzaamheid is turbulent. Het waterschap is in staat te anticiperen op de dynamische en veranderlijke aard van de energietransitie en uitdagingen die zich in de praktijk voordoen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de strategische accentverschuiving van kWh naar E3B (betaalbaarheid, beschikbaarheid en betrouwbaarheid van elektriciteit) en de oprichting en inzet van de Energiebeheersorganisatie (EBO).
4. De beschikbare financiën en capaciteit zijn op dit moment toereikend voor de te realiseren doelen, maar in de toekomst is dit mogelijk niet het geval. Zo is de verwachting dat de EBO vanwege de groeiende omvang van haar opgave en de volatiliteit en onzekerheid van de energietransitie in het algemeen, op termijn een verdere capaciteitsbehoefte zal hebben. Ook zijn er zorgen over de capaciteit op afdelingen die nodig is voor de uitvoering van de energie-inspanningen en projecten.
5. WDODelta werkt binnen de energietransitie in diverse constellaties samen met medeoverheden, zoals gemeenten en provincies, regionale netbeheerders, energiecoöperaties en energiebedrijven, de Unie van Waterschappen, de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) en andere betrokken partijen. De samenwerking van het waterschap in energieprojecten leidt tot concrete resultaten en draagt bij aan het realiseren van de gestelde doelen, in het bijzonder waar het gaat om de participaties in wind en zon. De inzet van het waterschap in de Regionale Energie Strategieën (RES) is gering en passief.
6. Het waterschap monitort de behaalde resultaten en heeft inzicht in de bijdrage van de verschillende maatregelen hieraan. Besluiten over grote energieprojecten zijn goed uitgewerkt en onderbouwd. Besluiten over strategische accentverschuivingen zijn inhoudelijk goed gecommuniceerd en begrepen binnen de ambtelijke organisatie en het DB, maar zijn niet afdoende onderbouwd of formeel afgewogen met mogelijke alternatieven.
7. Het AB heeft invulling gegeven aan zijn kaderstellende rol bij de totstandkoming van het beleidskader Duurzaam DOEN 2022. Als gevolg van het ontbreken van een heldere en geïntegreerde energierapportage kan het AB onvoldoende invulling geven aan haar controlerende rol ten aanzien van de energietransitie.

Aanbevelingen

1. Draag het DB op om concrete en meetbare doelen voor de Energiebeheersorganisatie te ontwikkelen waarmee gestuurd en gerapporteerd kan worden op E3B en waarmee ook de bestaande kwalitatieve doelen concreter gemaakt worden.
2. Verzoek het DB om de Energiebeheersorganisatie na twee jaar te evalueren en rapporteer hierover aan het AB.
3. Vraag het DB om een periodieke bestuurlijke rapportage te ontwikkelen van de voortgang van projecten en inspanningen en de impact op doelstellingen waarin op hoofdlijnen per activiteit

de stand van zaken weergegeven wordt en waaruit de voortgang op doelen blijkt.
4. Draag het DB op om een duidelijke rol te kiezen in de Regionale Energiestrategieën. Strategisch en actief, of gericht op specifieke onderwerpen, of bewust passief. In het laatste geval, overweeg de vertegenwoordiging van andere waterschappen af te geven.
5. Stel de financiering van de Energiebeheersorganisatie langjarig zeker en overweeg anticiperend al meer capaciteit toe te kennen.
6. Leg nog in deze bestuursperiode een basis voor een bestuurlijk beeldvormend proces over de doelen en activiteiten na 2030.
7. Verzoek het DB om binnen drie maanden een plan van aanpak voor het uitvoeren van deze aanbevelingen vast te stellen.

Reflectie van de rekenkamer op de bestuurlijke reactie van het DB
Ten eerste willen wij de ambtelijke organisatie en het DB bedanken en complimenteren voor de wijze waarop zij de rekenkamer en het onderzoeksbureau in het eerste onderzoek hebben gefaciliteerd. Het samenspel tussen rekenkamer en bestuur en organisatie is goed verlopen.

Ten tweede zijn wij verheugd dat het DB een uitgebreide inhoudelijke reactie (bijlage 2) heeft opgesteld. Het DB geeft aan de conclusies op hoofdlijnen te onderkennen en serieus met de aanbevelingen aan de slag te gaan.

Tot slot zullen wij de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport met belangstelling volgen en gaan we graag met u in gesprek op de Deltabijeenkomst van 13 mei.

Met vriendelijke groet,

namens de rekenkamer van

Waterschap Drents Overijsselse Delta,

Hans Kuipers,
Voorzitter